

รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

One Day Surgery (ODS) development model Yang Talad Hospital Kalasin Province.

(Received: December 22,2023 ; Revised: December 24,2023 ; Accepted: December 27,2023)

สุวิมล ทองดอนงาว¹

Suwisa Thongdongngaw¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) และศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีระยะเวลาในการวิจัย ระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2566 รวม 3 เดือน กลุ่มตัวอย่างได้แก่กลุ่มผู้ป่วยที่มารับบริการ ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับที่โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 224 คน เก็บข้อมูลจากเวชระเบียน และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Dependent t – test

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยที่มารับบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ การผ่าตัด colonoscopy มากที่สุด ร้อยละ 94.64 ความเข้าใจในการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ ก่อนดำเนินการโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และหลังดำเนินการโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ความเข้าใจในการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ ก่อนและหลังการดำเนินการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังดำเนินการมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ มากกว่าก่อนการดำเนินการ และผลการจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านสำหรับผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ(One Day Surgery) PADSS Score (Post Anesthetic Discharge Scoring System) ได้จำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านแบบวันเดียวกลับ ร้อยละ 100

คำสำคัญ: การผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ การดูแลผู้ป่วย

ABSTRACT

This study was action research with the objective of studying the situation of patients undergoing One Day Surgery (ODS) and studying the pattern of care for patients undergoing One Day Surgery (ODS). Yang Talad Hospital Kalasin Province The research period is between October - December 2023, totaling 3 months. Sample size were 224 cases of patients undergoing One Day Surgery (ODS) who received services at Yang Talad Hospital. Kalasin Province, data collected from medical records and questionnaires, data analyzed. By content analysis (Content Analysis), frequency, percentage, mean, standard deviation, and Dependent t – test.

The results of the study found that patients who come to receive One Day Surgery (ODS) at Yang Talad Hospital Kalasin Province includes the most colonoscopy surgeries at 94.64 percent. Comprehensive of services and preparation before surgery/procedures in patients who meet the criteria for same-day surgery. Before proceeding overall and individually is at a moderate level and after overall and individual operations at the highest level. Comprehensive of services and preparation before surgery/procedures in patients who are eligible for same-day surgery. Before and after the operation were significantly different at the .05 level, after the operation there was an average score of understanding of service provision and preparation before surgery/procedures in patients who were eligible for surgery. One day return than before the operation And the results of patient discharge home for One Day Surgery patients. PADSS Score (Post Anesthetic Discharge Scoring System) has discharged 100 percent of patients home for One Day Surgery.

Keywords: One Day Surgery (ODS), patient care

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

บทนำ

ในปัจจุบันการรักษาโรคที่ต้องใช้การผ่าตัดมีแนวโน้มมากขึ้น ซึ่งเดิมยังพบปัญหาอุปสรรคในด้านการบริการทางการแพทย์อยู่ ได้แก่ ระยะเวลาการผ่าตัดนาน เช่น การนัดหมายคิว การรอวันมานอนโรงพยาบาลเพื่อเตรียมตัวผ่าตัด การนอนพักฟื้นสังเกตอาการ รวมถึงการจัดการความเจ็บปวดจากการผ่าตัดทำให้เกิดความแออัดในโรงพยาบาลที่รับผู้ป่วยเข้ารับการรักษาส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นเนื่องมาจากการรับการรักษาเป็นระยะเวลานาน ท้ายที่สุดทำให้ประชาชนที่เจ็บป่วยเข้าถึงการบริการที่จำเป็นได้น้อยลง⁷

ระบบบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับและการผ่าตัดแผลเล็กได้รับความนิยมมากขึ้นเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติและประเทศไทย ซึ่งประโยชน์ของการดูแลรักษาผู้ป่วยในรูปแบบนี้ คือ ลดระยะเวลาการผ่าตัด ระยะเวลาค่าใช้จ่ายทั้งของผู้รับบริการและผู้ให้บริการลดความแออัดในโรงพยาบาล เพิ่มการเข้าถึงบริการของผู้ป่วย ความพึงพอใจของผู้ป่วยต่อการดูแลรักษาสูง โดยจากข้อมูลในปีงบประมาณ 2561-2564 พบว่าการทำหัตถการ ODS จำนวน 41,532 รายนั้น สามารถลดค่าใช้จ่ายภาคประชาชน ได้จำนวน 66,451,200 บาท [ประมาณการค่าใช้จ่ายต่อวันของผู้ป่วย: ค่าอาหาร 200 บาท/ค่าเดินทาง 200 บาท/ค่าเสียเวลา 400 บาท (รวม 800 บาท/คน/วัน)] ลดวันนอนโรงพยาบาลได้ 83,064 (41,532 ราย x 2 วัน)⁷

การพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัด เป็นการให้บริการพยาบาลดูแลผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัด โดยเป็นการให้การดูแลตั้งแต่ระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด โดยครอบคลุมถึงการประสานงานกับทีมพยาบาลวิสัญญีในการให้ยาระงับความรู้สึกเพื่อให้การผ่าตัดดำเนินไปด้วยดี รวมทั้งประสานกับทีมการพยาบาลในหอผู้ป่วยหรือหน่วยบริการดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดอีกด้วย พยาบาลผ่าตัดนอกจากมีความรู้พื้นฐานทางการพยาบาลแล้ว ยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการผ่าตัด และมีความชำนาญเฉพาะทางด้านอุปกรณ์ หรือเครื่องมือพิเศษที่ได้รับการฝึกฝนพิเศษ

ในการช่วยทำผ่าตัดเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการผ่าตัดอย่างปลอดภัย (สภาการพยาบาล, 2548) การดูแลผู้ป่วยผ่าตัดเป็นบทบาทสำคัญของพยาบาลห้องผ่าตัดครอบคลุมทั้งผู้ป่วยที่พักรักษาตัวในโรงพยาบาลและผู้ป่วยนอก ทั้งในระยะก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด การผ่าตัดเป็นวิกฤตของชีวิต ผู้ป่วยและครอบครัวต้องเผชิญกับความวิตกกังวลเกี่ยวกับการผ่าตัด การดูแลให้คำแนะนำผู้ป่วยทั้ง 3 ระยะจะช่วยลดความวิตกกังวล บรรเทาความเจ็บปวด ส่งเสริมการฟื้นหาย และป้องกันภาวะแทรกซ้อน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการผ่าตัด สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัด (สภาการพยาบาล, 2548)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยผ่าตัด ทำให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงบริการที่มีมาตรฐานและปลอดภัย ลดระยะเวลาการคอยการรักษา ลดความแออัดในโรงพยาบาล ตลอดจนลดภาระค่าใช้จ่ายรวมทั้งการสูญเสียรายได้ของประชาชน ประหยัดค่าใช้จ่ายทั้งของผู้รับบริการและผู้ให้บริการอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีระยะเวลาในการวิจัย ระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2566 รวม 3 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2566 รวม 3 เดือนโดยมีเกณฑ์คัดเข้า คือ

2.1 เป็นผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS)

2.2 เป็นผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) ที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อนก่อนเข้าร่วมโครงการ

2.3 สามารถอ่าน ฟัง เขียนภาษาไทยได้

2.4 ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

จริยธรรมงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการรับรองจริยธรรมงานวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การศึกษา

สภาวะสุขภาพและโรคที่ต้องผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตัวของผู้ป่วย การสื่อสารสร้างความเข้าใจกับผู้ป่วย การดำเนินการตามแนวทาง และการประเมินผลและติดตามภาวะแทรกซ้อน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 เวชระเบียน

2.2 การประเมินความเข้าใจในเข้าใจการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ เป็นแบบ Rating scale 5 ระดับ มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

มาก หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความดังกล่าวมาก เท่ากับ 4 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความดังกล่าวปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

น้อย หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความดังกล่าวน้อย เท่ากับ 2 คะแนน

น้อยที่สุด หมายถึง ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความดังกล่าวน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

มีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ดังนี้ (Best, 1981)

คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	มีความเข้าใจมากที่สุด
3.41 – 4.20	มีความเข้าใจมาก
2.61 – 3.40	มีความเข้าใจปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความเข้าใจน้อย
1.00 – 1.80	มีความเข้าใจน้อยที่สุด

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตรวจสอบเพื่อทดสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไข 3 ท่าน (IOC) แล้วปรับแก้ ข้อที่ใช้คำผิดและข้อที่ไม่เหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีเนื้อหาและข้อความที่ชัดเจน นำ

แบบสอบถามที่สร้างเสร็จและแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองคุณภาพของเครื่องมือ (Try Out) โดยการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach method) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .976

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ

1. ตอบแบบประเมินการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ

2. ลงทะเบียนเข้าตรวจ พยาบาลให้คำแนะนำในการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ

- ชักประวัติ

- ตรวจร่างกาย

- วัดสัญญาณชีพ

- รวบรวมแพทย์

3. ตรวจสอบสิทธิรักษา

- ยืนยันตัวตน

- ตรวจสอบสิทธิการรักษา

4. พยาบาลซักประวัติตรวจสอบสัญญาณชีพ ประเมินร่างกายและเตรียมข้อมูลผู้ป่วย

5. ตรวจร่างกายและกำหนดแผนการรักษาของแพทย์และเข้าพบแพทย์ซักประวัติตรวจร่างกายพิจารณาเข้า ODS

6. เตรียมความพร้อมเข้า ODS ส่งตรวจเพื่อเตรียมความพร้อมเข้ารับการผ่าตัดแบบ ODS

- X-ray

- EKG

- Lab

7. พบแพทย์หลังได้ผลการตรวจต่างๆ

8. การนัดคิวและให้คำแนะนำเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนมารับบริการ ODS

- พบพยาบาลทวนสอบข้อมูลการรักษาให้ตรงกับผู้ป่วย

- นัดคิวผ่าตัดและส่งข้อมูลศูนย์ประสานบริการ ODS ให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนรับบริการ ODS

9. รับยากลับบ้าน

การมารับการผ่าตัดในโรงพยาบาล

1. ลงทะเบียน ยืนยันบัตรประชาชน

2. พยาบาลซักประวัติ ประเมินสภาพร่างกาย ตรวจสอบสัญญาณชีพ ประเมินสภาพร่างกายเปลี่ยนเสื้อผ้า ดูแลให้สารน้ำให้คำแนะนำก่อนให้ยาระงับความรู้สึก

3. เข้ารับการผ่าตัด/หัตถการ

4. ดูแลหลังผ่าตัดเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อน ดูแลผู้ป่วย 2 ชั่วโมงครบตามเกณฑ์จนผู้ป่วยปลอดภัย

5. ให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวแก่ผู้ป่วยและญาติ

6. รับยากลับบ้าน

7.. โทรติดตามให้คำแนะนำและติดตามผลการผ่าตัด

8. ตอบแบบประเมินการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การศึกษาสภาวะสุขภาพและโรคที่ต้องผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตัวของผู้ป่วย การสื่อสารสร้างความเข้าใจกับผู้ป่วย การดำเนินการตามแนวทางและการประเมินผลและติดตามภาวะแทรกซ้อน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความเข้าใจในเข้าใจการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ และภาวะแทรกซ้อน สถิติอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ Dependent t – test ในการเปรียบเทียบพฤติกรรม การป้องกันภาวะแทรกซ้อนของความเข้าใจในเข้าใจการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับก่อนและหลังดำเนินการ

ผลการวิจัย

1. ผู้ป่วยที่มารับบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ การผ่าตัด colonoscopy มากที่สุด ร้อยละ 94.64

2. ความเข้าใจในเข้าใจการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์

ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ ก่อนดำเนินการโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และหลังดำเนินการโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

3. รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ การเตรียมผู้ป่วยก่อนให้ยาระงับความรู้สึกในโครงการ One Day Surgery การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ (Screening tests) การจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านหลังได้รับการระงับความรู้สึก โรงพยาบาลยางตลาด

4. การเปรียบเทียบความเข้าใจในเข้าใจการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความเข้าใจในเข้าใจการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ ก่อนและหลังการดำเนินงาน

ตัวแปร	ก่อน		หลัง		df	t	p-value	95%CI	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				lower	upper
การเตรียมตัว	2.87	0.35	4.77	0.20	223	-53.336	.000	-1.96845	-1.82818
การมารับการผ่าตัดในโรงพยาบาล	2.89	0.28	4.75	0.16	223	-67.028	.000	-1.90945	-1.80038
การปฏิบัติตัวเมื่อกลับบ้าน	2.91	0.23	4.76	0.14	223	-80.015	.000	-1.89653	-1.80536
รวม	2.89	0.17	4.76	0.10	223	-110.037	.000	-1.90151	-1.83460

จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความเข้าใจในเข้าใจการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ ก่อนและหลังการดำเนินงาน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังดำเนินการมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในเข้าใจการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ มากกว่าก่อนการดำเนินการ

5. ผลการจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านสำหรับผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ(One Day Surgery) PADSS Score (Post Anesthetic Discharge Scoring System) ได้จำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านแบบวันเดียวกลับ ร้อยละ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยที่มาใช้บริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ การผ่าตัด colonoscopy มากที่สุด ร้อยละ 94.64 และมีความเข้าใจในเข้าการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ ก่อนดำเนินการโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกันกับการศึกษาของชญา นิส ธีมนพัฒน์.(2564)⁴ ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการผ่าตัดและการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery : ODS)โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาพบว่าผู้ป่วยและญาติมีความวิตกกังวลเนื่องจากขาดความรู้และขาดความมั่นใจ ในการดูแลตนเองที่บ้าน ส่วนปัญหาด้านระบบการให้บริการ พบว่า1) แนวทางปฏิบัติและระบบการประสานงาน ในการให้บริการและดูแลผู้ป่วย ODS ยังไม่ครอบคลุมและไม่เป็นแนวทางเดียวกัน2) ไม่มีสถานที่หรือศูนย์ ดูแลผู้ป่วย ODS Unit ที่ให้บริการโดยเฉพาะ 3) ไม่มีผู้รับผิดชอบหรือผู้ประสานงานหลักที่ชัดเจน จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำรูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) โรงพยาบาลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การรับบริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ การเตรียมผู้ป่วยก่อนให้ยาระงับความรู้สึกในโครงการ One Day Surgery การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ (Screening tests) การจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านหลังได้รับการระงับความรู้สึก โรงพยาบาลยางตลาด ตามแนวคิดการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัด และมาตรฐานการ

ปฏิบัติการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัด^{1,2,7} ส่งผลให้ความเข้าใจในเข้าการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ หลังดำเนินการโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ความเข้าใจในเข้าการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังดำเนินการมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในเข้าการให้บริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ มากกว่าก่อนการดำเนินการ และผลการจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านสำหรับผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery) PADSS Score (Post Anesthetic Discharge Scoring System) ได้จำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านแบบวันเดียวกลับ ร้อยละ 100 สอดคล้องกันกับการศึกษาของชญา นิส ธีมนพัฒน์ (2564)⁴ ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการผ่าตัดและการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery : ODS)โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ระบบการผ่าตัดและแนวทางการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery : ODS) โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้าง/นโยบาย ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์การ ผลการวิจัย พบว่า ระบบการผ่าตัดและการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับโรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทีมผู้ให้บริการมีศักยภาพในการผ่าตัดและดูแลผู้ป่วย ไม่เกิดภาวะแทรกซ้อน วันนอนเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มที่เข้ารับบริการผ่าตัดแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลระหว่างผู้ป่วยกลุ่มโรคเดียวกันแบบวันเดียวกลับและรูปแบบปกติมีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้รับบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดผลลัพธ์การดำเนินการตามตัวชี้วัดบรรลุเป้าหมายร้อยละ 78.13 และสอดคล้อง

กับการศึกษาของ จารุณี ตั้งใจรักการดี (2561)⁶ ได้ศึกษาการพัฒนาแนวปฏิบัติการเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดของพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลหัวหิน พบว่า การเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดเป็นบทบาทสำคัญของพยาบาลห้องผ่าตัด การเยี่ยมผู้ป่วยที่พักรักษาตัวในโรงพยาบาล ในระยะก่อนผ่าตัดขณะที่ผู้ป่วยและครอบครัวต้องเผชิญกับความวิตกกังวลเกี่ยวกับการผ่าตัด การเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดจะช่วยลดความวิตกกังวล บรรเทาความเจ็บปวด ส่งเสริมการฟื้นฟู และป้องกันภาวะแทรกซ้อนทั้งก่อนและหลังการผ่าตัด พยาบาลห้องผ่าตัดต้องใช้ทักษะการให้ความรู้ คำแนะนำ การอธิบาย การทวนสอบความรู้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้ป่วยและครอบครัวก่อนเข้ารับการผ่าตัด ตลอดจนให้ความสำคัญในการค้นหาปัญหาและประเมินความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดขึ้นกับผู้ป่วยที่เข้ารับการผ่าตัดด้วยความละเอียดรอบคอบ รวมทั้งค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกวิตกกังวล การนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการดูแลผู้ป่วยรายบุคคล ซึ่งส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการผ่าตัด เพื่อให้การพยาบาลอย่างเหมาะสมกับผู้ป่วยทำให้ผู้ป่วยหลังผ่าตัดสามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างใกล้เคียงปกติ ตลอดจนนำผลลัพธ์ทางการพยาบาลมาใช้ปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลห้องผ่าตัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวเรศ ก้านมะลิ และคณะ (2563)³ ได้ศึกษาการพัฒนาแบบบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย การดำเนินการ 8 ด้านคือ คณะกรรมการ, หน่วย/ผู้

ประสานงาน, การเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด, การเตรียมความพร้อมวันผ่าตัด, ช่องทางติดต่อสื่อสาร, การติดตามผู้ป่วยและประเมินผล, อัตรากำลังใจ และสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลลัพธ์การดำเนินการตามตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์ ยกเว้นร้อยละของผู้ป่วยที่เข้ารับบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ 3) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4) เพศแตกต่างกัน มีผลทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจต่อบริการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุ และประเภทการผ่าตัดแตกต่างกัน มีผลทำให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษา รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) ควรเสริมสร้างความเข้าใจที่ประกอบด้วย การรับบริการและการเตรียมตัวก่อนผ่าตัด/หัตถการในผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์ผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ การเตรียมผู้ป่วยก่อนให้ยาระงับความรู้สึกในโครงการ One Day Surgery การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ (Screening tests) การจำหน่ายผู้ป่วยกลับบ้านหลังได้รับการระงับความรู้สึก โรงพยาบาลยางตลาด

2. ควรการศึกษา รูปแบบการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery: ODS) ในผู้ป่วยที่หลากหลาย และระยะยาว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- 1.สำนักการพยาบาล กรมการแพทย์. (2551). มาตรฐานการพยาบาลในโรงพยาบาล (ปรับปรุงครั้งที่ 2).พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- 2.รัตนา เพิ่มเพ็ชร, เบญจมาภรณ์ บุตรศรีภูมิ. บทบาทพยาบาลห้องผ่าตัด: การให้ข้อมูลในการเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัดและหลังผ่าตัด. ราชบัณฑิตยสถานสาร 2559;22:13-24.
- 3.เยาวเรศ ก้านมะลิ ฌอนมิลป์ ก้านมะลิ สະคราญจิตร คงพันธ์.(2563). การพัฒนารูปแบบบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 183-95
- 4.ชญาณิศ ธีมณพัฒน์.(2564). การพัฒนาระบบการผ่าตัดและการดูแลผู้ป่วยผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (One Day Surgery : ODS) โรงพยาบาลสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 57-63

- 5.สำนักงานวิชาการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.(2560). ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาระบบบริการการผ่าตัดแบบวันเดียว
กลับ Recommendations for the development of the service system ODS (One Day Surgery)ใ
- 6.จารุณี ตั้งใจรักการดี.(2561). การพัฒนาแนวปฏิบัติการเยี่ยมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด ของพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลหัวหิน. วารสารหัว
หินสุขใจไกลกังวล ปีที่ 3ฉบับที่ 1มกราคม –มิถุนายน 2561. 1-6
- 7.กองวิชาการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.(2564). ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาระบบบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ
(One Day Surgery: ODS) และการผ่าตัดแผลเล็ก (Minimally Invasive Surgery: MIS) ปี 2565. กรุงเทพฯ: บริษัท จรัสสินท
วงศ์การพิมพ์ จำกัด